

Jaarplan Verslavingskunde Nederland 2022-2023

Amersfoort, februari 2022

Inleiding

Verslavingskunde Nederland is opgericht in 2017 door een twaalftal¹ instellingen voor verslavingszorg, eerder verenigd binnen Stichting Resultaten Scoren. Naast deze zorginstellingen zijn cliëntenorganisatie Het Zwarte Gat, verschillende kennisinstituten² en brancheorganisatie de Nederlandse ggz op verschillend wijzen vanaf de start nauw betrokken geweest bij Verslavingskunde Nederland.

De ambitie die deze instellingen met elkaar gedefinieerd hebben is *Het behandelbereik van de verslavingskunde drastisch vergroten en het stigma rondom verslaving doorbreken*.

Voor een uitgebreide toelichting op de achtergrond van Verslavingskunde Nederland wordt verwezen naar het beleidsplan Verslavingskunde Nederland (zie hiervoor:

<https://www.verslavingskundenederland.nl/kernleden-partners/anbi-status/>

Verslavingskunde Nederland is een netwerkorganisatie. Het organisatiemodel is gestoeld op de inzet van kennis en kunde vanuit de aangesloten instellingen, door professionals vrij te maken voor de gremia van Verslavingskunde Nederland, die ondersteund en gefaciliteerd worden door een klein bureau dat landelijk opereert. Op deze manier wordt de beschikbare kennis en kunde uit de sector gemobiliseerd en gebundeld, zodat er namens de verslavingszorgsector met één stevig geluid naar buiten getreden wordt op verschillende relevante thema's. Vertegenwoordiging van 'ambassadeurs' van Verslavingskunde Nederland in uiteenlopende relevante interne en externe gremia is een belangrijke beïnvloedingswijze om de visie, belangen en expertise vanuit de verslavingszorg (vz) breed kenbaar te maken.

Verslavingskunde Nederland 2022-2023

Het bestuur van Verslavingskunde Nederland heeft voor 2022-2023 duidelijke kaders aangegeven voor de uitwerking van de plannen voor de komende twee jaar:

- A. Focus op belangenbehartiging voor specifiek vz-specialisme en de kwaliteitsvisie;
- B. Tripartiete inrichting vasthouden;
- C. Actievere bijdrage van de Verslavingskunde-Nederland-partijen;
- D. Onderscheid in programmalijnen qua focus en inzet.

Het bestuur heeft hierin het belang van trechtersen/prioriteren aangegeven en de noodzaak te kijken naar wat haalbaar is. Vier kernwoorden zijn hierin de basis: inspireren, voeden, toetsen en implementeren. De focus moet liggen op concrete resultaten en een goede organisatie van de belangenbehartiging vanuit Verslavingskunde Nederland als zijnde specialist. De relatie met de Nederlandse ggz is hierin cruciaal.

De rol van het bestuur is het beoordelen van de voortgang middels een concrete voortgangsrapportage op vastgestelde momenten. Het proces is van tevoren helder wat betreft menskracht, middelen, mandaat en minuten, oftewel helder is waar het eigenaarschap en mandaat liggen, hoeveel fte en hoeveel euro's eraan gekoppeld zijn, en zijn wat de beoogde resultaten zijn.

---

¹ Tactus, Novadic-Kentron, VNN, Brijder, Antes, Jellinek, Iriszorg, De Hoop, Terwille, Leger des Heils, Mondriaan, Vincent van Gogh

² PARC, NISPA, Trimbos, IVO, EFP, AIAR

Inhoudelijke focus en profilering in 2022 en 2023

In 2022 en 2023 zal er een duidelijke *inhoudelijke focus* worden aangebracht, wat zich uit in een duidelijke prioritering van middelen en menskracht op deze thema's. Als belangrijkste inhoudelijke prioriteiten is voor 2022-2023 gekozen voor de thema's:

- *Praktijkvariatie*
- *Data / Meten & indicatiestelling*

Praktijkvariatie

Verslavingskunde Nederland wil koploper zijn op het gebied van kwalitatief hoogstaande verslavingszorg. De zorg moet aan hoge eisen van wetenschappelijke en praktijkinzichten voldoen. In het Position Paper Kwaliteit (augustus 2020) wordt deze visie helder uiteengezet.

Verslavingskunde Nederland beoogt hiermee kaders te scheppen, intern voor de leden en voor externe partners/opdrachtgevers als een 'kwaliteitslabel'. Alle deelnemende partijen in de verschillende ringen van het netwerk dienen zich te identificeren met, en bij te dragen aan, de kwaliteitsambitie van het netwerk. Verslavingskunde Nederland ambieert hiermee zich te onderscheiden van andere typen (verslavings)zorg.

Data / Meten & indicatiestelling

De verslavingszorg heeft een lange traditie in het gestandaardiseerd gebruik van meten, instrumentarium, indicatie-tooling (beslisboom), behandelaanbod en leren van uitkomsten. Onze koploperpositie op deze onderwerpen zijn we echter al langere tijd kwijt. Daarnaast staan we aan de vooravond van grote wijzigingen ten gevolge van de invoering van het Zorgprestatie model, het gebruik van de HONOS, zorgclusters en beslissingen die genomen moeten worden omtrent meetinstrumentarium. Naar aanleiding daarvan heeft Verslavingskunde Nederland besloten dat het van belang is dat er een transformatie op het gebied van meten (in de brede zin, dus indiceren, evalueren en leren van uitkomsten) moet plaatsvinden. Deze transformatie moet ervoor zorgen dat we een soepele overgang maken van de huidige situatie naar een doorontwikkeld, gemoderniseerd en geactualiseerd instrumentarium.

Als belangrijkste thema's om steviger op te *profileren* is gekozen voor:

- *Hersteldenken*
- *Zichtbaarheid vergroten middels boegbeelden*

Hersteldenken

Het duidelijke profileren op dit thema vindt zijn praktische weergave reeds in de *tripartiete inrichting* van Verslavingskunde Nederland. Tevens is het van belang dat het thema terugkomt in onze producten. Het kennisknooppunt Sociale Inclusie is het gremium van Verslavingskunde Nederland waar de experts en boegbeelden op dit thema aangehaakt dienen te worden. De verbinding vanuit dit gremium met landelijke gremia op dit onderwerp dient steviger vormgegeven te worden.

Boegbeelden

In 2022 en 2023 zal gewerkt worden aan zoeken van nieuwe 'boegbeelden' op de voor de komende jaren geprioriteerde thema's. Voor de profilering van de sector is het van belang om (nieuwe) boegbeelden voor de verslavingskunde naar voren te schuiven. Deze gezamenlijke boegbeelden kunnen als spreekbuis voor ons netwerk worden ingezet in de media en politieke arena. Deze gezamenlijke boegbeelden kunnen, wanneer zij door alle deelnemende partijen gezien en erkend

worden als expert die *namens* hen spreekt, ook bijdragen aan het gevoel van gezamenlijkheid. In de lobby en belangenbehartiging kan het nuttig zijn om boegbeelden naar voren te schuiven om de visie van Verslavingskunde Nederland uit te dragen.

- *Belangenbehartiging vanuit specialisme Verslavingskunde: voedend aan de Nederlandse GGZ + eigenstandig indien nodig!*
- *Enkele projecten die bijdragen aan specialisme Verslavingskunde + onderbouwing kwaliteit + vermindering praktijkvariatie*

Concrete activiteiten in 2022-2023

De beschreven focus, profilering en organisatie worden geoperationaliseerd in de volgende drie activiteiten:

1. *Projecten*: Projecten worden belegd bij de programmalijnen. Zij maken een concreet jaarplan met afgebakende projecten. Tevens wordt helder aangegeven wie waar over gaat, wat afstemmingsmomenten/beïnvloedingsmomenten zijn en wat het tijdspad en financieel kader is. De programmalijn waar het project onder valt heeft de regie, het bestuur toetst op vooraf aangegeven momenten.
2. *Producten*: Verschillende programmalijnen ontwikkelen producten. Voor een groot deel van deze producten volstaat het onderbrengen binnen de juridische structuur van de stichting Verslavingskunde Nederland: het zijn gedragen producten die vrij te gebruiken zijn door kernleden en partners van Verslavingskunde Nederland. Voor grotere, specifieke producten (denk aan instrumentontwikkeling) die niet als vanzelfsprekend draagvlak hebben van alle partijen binnen Verslavingskunde Nederland, kan het wenselijk en nodig zijn een specifiek op dat product afgestemde juridische structuur in te richten. Dit kan een coöperatie zijn, of mogelijk ook een stichting.
3. *Belangenbehartiging*: De belangenbehartiging is met name belegd bij het algemeen bestuur en dus worden de kernleden en onderverdeeld in bestuurlijke portefeuilles. Deze portefeuilles zijn één op één gekoppeld aan verschillende programmalijnen. Het bureau is hierin knoop- en schakelpunt.

Per programmalijn wordt hieronder een weergave gegeven van te ondernemen projecten en producten. Voor een gedetailleerde uitwerking wordt verwezen naar de individuele jaarplannen.

1. Uniforme Werkwijze: Het onderwerp *Praktijkvariatie* is met name belegd bij de programmalijn Uniforme Werkwijze. Thema-coördinator verbonden aan het bureau, 12 uur per week (verdeeld over twee personen om zo de taken te spreiden en optimaal gebruik te maken van de aanwezige expertise). Voor GGZ-brede dossiers op het gebied van kwaliteit van zorg dient deze groep als klankbordgroep. Directe verbinding van deelnemers uit deze groep aan relevante gremia binnen de Nederlandse ggz is noodzakelijk. Concrete activiteiten voor 2022-2023:
  - a. *Herziening Module Nazorg – update literatuur, praktijkonderzoek, en module.*
  - b. *Overzicht producten comorbiditeit (richtlijnen, handboeken en modules);*
  - c. *Website: zowel de onderhoudstabel met alle producten, als het te ontwikkelen overzicht comorbiditeit komt met zoekstelsel op de nieuwe website;*
  - d. *Monitoren van de ontwikkeling van een uniform Lachgas-werkdocument, ism het PSID;*
  - e. *Project Indiciestelling: ligt stil door omstandigheden, moet weer worden opgepakt;*
  - f. *Contacten onderhouden met Akwa over de ontwikkelingen omtrent de zorgstandaarden, MDR Alcohol en vervolg op quickscan.*
2. Datamanagement: Het onderwerp Data / Meten is tot 2022 versnipperd belegd geweest bij verschillende gremia binnen Verslavingskunde Nederland (denk aan programmalijn Datamanagement, werkgroep Meten, programmalijn O&O, losse projecten zoals Indiciestelling en losse trajecten zoals met IVZ). Om deze versnippering op te heffen worden deze gremia samengepakt en onder duidelijke regie van één programmacoördinator Datamanagement gebracht. Thema-coördinator, verbonden aan het bureau voor 16-20 uur per week. Alle belangrijke zaken omtrent meten en data worden hier ondergebracht. Diverse onderdelen zullen hier terecht komen, zoals de plannen rondom het ontwikkelen van een

nieuw instrument, indicatiestelling, in relatie tot zorgvraagtypering en het zorgprestatie-model, registratiegegevens, dataverzameling en vergelijking. Deze groep heeft dan ook nauw contact met AKWA, NIPSA, LADIS, en de softwareleveranciers.

3. Preventie & Vroegsignalering: programmacoördinator, acht uur per week (verdeeld over twee personen). Programmalijn van actieve experts uit de instellingen. Aansluiten bij Waardenetwerk Verslaving & Gezonde leefstijl. Concrete activiteiten in 2022-2023:
  - a. Implementatieonderzoek Basispakket Verslavingspreventie;
  - b. (her)kennen van interventies uit het Basispakket Verslavingspreventie bij NJI en CGL;
  - c. Verkennen mogelijkheden Leerstoel Verslavingspreventie;
  - d. Roken verankeren in preventie-aanbod.

4. Jeugdverslavingszorg: programmacoördinator, acht uur per week. Programmalijn van actieve experts uit de instellingen. Aansluiten bij Waardenetwerk Gezond Opgroeien. Concrete activiteiten in 2022-2023:
  - a. Website als platform borgen en exploiteren t.g.v. positie in zorglandschap;
    - i. Screening bevorderen in eerste lijn (en daarbij betere implementatie en borging van bestaande screeningsinstrumenten/ richtlijnen);
    - ii. Consultatie en informatievragen koppelen aan aanbieders;
    - iii. Informatie bieden over behandeling.
  - b. Realiseren van een zorgstandaard Jeugdverslavingszorg;
  - c. Richtlijn beleid middelengebruik voor de jeugdhulp realiseren, waarmee jeugdhulpinstellingen organisatorisch worden ondersteund en samenwerking met de jeugdverslavingszorg wordt bevorderd ten gunste van integrale aanpak bij dubbeldiagnose en/of risicogroepen. Deze richtlijn ontwikkelen in samenwerking met het Trimbos Instituut, Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse GGZ.
  - d. Data delen en onderzoeken verzamelen;
  - e. Voortzetten activiteiten in het netwerk.

5. Innovatie: aandachtsfunctionaris, vier uur per week. Kennisknooppunt van actieve experts uit de instellingen. 2022 zal wederom in het teken staan van inspireren: het delen van kennis en ervaringen op het gebied van digitale zorg, innovatie(technieken) en implementatie(technieken) en mogelijkheden voor onderzoek- en dataverzameling hieromtrent. In 2022 zal deze groep experts zich tevens buigen over relevante innovatieve ontwikkelingen in de verslavingszorg. Concrete activiteiten in 2022: inventarisatie en uitwerken relevante innovatieve ontwikkelingen met als doel eind 2022 met een voorstel komen (business case) omtrent één of meerdere relevante innovatie-interventies die Verslavingskunde-Nederland-breed opgepakt zouden moeten worden. Uitvoering daarvan in 2023.

6. Sociale inclusie: aandachtsfunctionaris, vier uur per week. Kennisknooppunt met ambassadeurs vanuit instellingen die actief relevante interne en externe gremia voeden. Nauwe aansluiting bij Waardenetwerk Volwaardig Burgerschap en Waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl van de Nederlandse ggzz. Concrete activiteiten in 2022-2023:
  - b. Deelname aan studiedagen, congressen e.d. op het terrein van sociale inclusie en destigmatisering;

- c. Organisatie bijeenkomsten met de leden en eventuele derden met een spreker of op een aansprekende locatie;
  - d. Actieve deelname en sponsoring implementatietraject/onderzoek door Phrenos, Trimbos en Verslavingskunde Nederland naar de inzet van de Generieke Module Destigmatisering bij instellingen;
  - e. Alert op mogelijkheden sponsoring relevante events.
7. Zorg & Veiligheid: aandachtsfunctionaris, vier uur per week, met ambassadeurs vanuit instellingen die actief relevante interne en externe gremia voeden. Aansluiten bij Waardenetwerk Zorg en Veiligheid van de Nederlandse ggz. Concrete activiteiten in 2022 (deels doorlopend in 2023):
- a. Rookvrije zorg ook in het forensische;
    - *Er is commitment op het onderwerp en concrete adviezen zijn uitgewerkt op subthema's*
  - b. Aandacht voor seksualiteit in de (forensische) behandeling;
    - *Het onderwerp is verkend en doelen en werkwijze zijn bepaald*
  - c. Naastenbeleid in de forensische verslavingszorg;
    - *Het onderwerp is verkend doelen en werkwijze zijn bepaald*
  - d. Veilige zorgrelatie;
    - *Het onderwerp is verkend doelen en werkwijze zijn bepaald (verbinding met de Nederlandse ggz)*
  - e. Workload en behouden van gezond en bekwaam personeel in de forensische verslavingszorg.
    - *Het onderwerp is verkend doelen en werkwijze zijn bepaald (verbinding met de Nederlandse ggz)*

Daarnaast voortzetten van gestarte activiteiten in 2021: implementatie Verkeerscheck, implementatieadvies Risicotaxatie-statement, concretiseren inzet ervaringsdeskundigheid in de forensische verslavingszorg, deskundigheidsbevordering verslavingszorg in de forensische verslavingszorg.

Bureau Verslavingskunde Nederland

Het landelijk bureau van Verslavingskunde Nederland is klein en wendbaar. Haar taak ligt op het gebied van faciliteren, ondersteunen, stimuleren en communiceren. Het bureau dient als knoop- en schakelpunt tussen de verschillende gremia van ons netwerk. De manager van Verslavingskunde Nederland is aanspreekpunt voor interne en externe stakeholders. Tevens wordt de belangenbehartiging en communicatie namens Verslavingskunde Nederland vanuit het bureau gecoördineerd. Aan het bureau is een klein team verbonden: ongeveer 2,5 fte.

Belangenbehartiging

Voor de belangenbehartiging is het noodzakelijk dat niet alleen de organisatie binnen Verslavingskunde Nederland op orde is, ook dient er een effectieve en efficiënte verhouding met de Nederlandse ggz te zijn. Een onderdeel hiervan is dat een afvaardiging van *ambassadeurs en vertegenwoordigers*, zitting hebben in Waardenetwerken, Regieteams en Winning teams van de Nederlandse ggz om zo de verbinding tussen de beide organisaties stevig te leggen. De verbinding op het Preventieakkoord dossier wordt versterkt door periodieke afstemming tussen de beide bureaus, waarbij per activiteit en thema steeds bekeken wordt wat strategisch gezien de beste rol- en taakverdeling op dat dossier is. Op zorgbrede thema's (bijvoorbeeld de arbeidsmarkt), financiering (NZa-tarieven, inkoopbeleid zorgverzekeraars etc.) en juridische zaken, zijn synergievoordelen te bereiken door de Nederlandse ggz in principe in de lead te laten met inhoudelijke voeding vanuit Verslavingskunde Nederland. Voor inhoudelijke thema's zoals innovatie, zorg en veiligheid, maar ook preventie en jeugdverslavingszorg, is aangegeven dat deze onderlinge synergie vorm zou moeten krijgen middels een verbinding tussen de programmalijnen van Verslavingskunde Nederland met de verschillende gremia van de Nederlandse ggz.

Communicatie

De communicatieactiviteiten vanuit (het bureau van) Verslavingskunde Nederland zijn gericht op het breed kenbaar maken van de visie, belangen en expertise vanuit de sector. Verslavingskunde Nederland wordt in 2022 en 2023 extern nog steviger gepositioneerd. Op intern vlak wordt het netwerk eveneens verder verstevigd, zodat het een gevoel van gezamenlijkheid heeft, met gedeelde visies en standpunten.

De communicatie-activiteiten van 2022-2023 zijn onder deze twee pijlers te scharen.

A: Communicatie-activiteiten ter onderbouwing van de inhoudelijke activiteiten en expertrol:

- Voortzetting van de webinarreeks: minimaal twee webinars over relevante, innovatieve en/of specialistische thema's. De webinars zijn inhoudelijk, compact en bieden een concreet handelingsperspectief. Inspireren, voeden en implementeren staan hierin centraal.
- De jaarlijkse Landelijke Dag: dit is een jaarlijks symposium rond een bepaald thema. Een groot symposium, al dan niet online, is een platform voor de programmalijnen, profileert Verslavingskunde Nederland als expert op het thema en vraagt tegelijkertijd een actieve participatie uit het netwerk. Inspirerend, ontmoeten, voeden en implementeren staan hierin centraal.

B: Communicatie-activiteiten die Verslavingskunde Nederland profileren

- Maandelijks nieuwsbrief
- Nieuwe website (inclusief gemoderniseerde huisstijl en nieuwe beeldbank)
- Nieuwe, algemene Verslavingskunde Nederland-brochure
- Communicatienetwerkbijeenkomsten

Contact

Verslavingskunde Nederland heeft geen vast kantoor. Het bureau van Verslavingskunde Nederland heeft haar officiële vestigingsadres op de Piet Mondriaanlaan 25, 3812 GZ te Amersfoort (ten kantore van De Nederlandse GGz).

Algemene informatie

Algemeen emailadres: info@verslavingskundenederland.nl

Manager Verslavingskunde Nederland:

R. Kasander: rkasander@verslavingskundenederland.nl / 0646050384

Pers- en Media:

M. Doeve: mdoeve@verslavingskundenederland.nl / 0682268687

Programmacoördinatoren:

Uniforme Werkwijze (Praktijkvariatie):

Harmen Beurmanjer: harmen.beurmanjer@novadic-kentron.nl

Esther Lageweg: esther.lageweg@brijder.nl

Datamanagement:

vacature

Preventie & Vroegsignalering

Floor van Bakkum: floor.van.bakkum@jellinek.nl

Sonja Basemans: s.basemans@tactus.nl

Jeugdverslavingszorg:

Linda Bentvelzen: l.bentvelzen@tactus.nl

Innovatie:

Linde van de Put: linde.put@iriszorg.nl

Sociale inclusie

Jeannette Ooink: j.ooink@tactus.nl

Zorg & veiligheid

Swanny van der Scheer: s.vanderscheer@terwille.nl